

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою педагогічного факультету
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
«___» _____ 2019 р., протокол №__

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
СТУДЕНТАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	15
ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ:.....	16
КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ.....	16
ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	17
СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	19
Титульний аркуш роботи.....	19
Зміст.....	19
Вступ.....	19
Основна частина.....	19
Висновки.....	20
Список використаних джерел.....	20
Додатки.....	21
ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	21
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	23
ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	24
ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ.....	26
Педагогіка дошкільна.....	26
Основи природознавства та екології з методикою.....	27
Дошкільна лінгводидактика.....	28
Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва.....	28
Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти.....	29
Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень.....	30
Управління навчальним закладом.....	31
ОРІЄНТОВНІ ПРИКЛАДНІ ПРОГРАМИ КУРСОВИХ РОБІТ.....	32
ДОДАТОК А.....	42
ДОДАТОК Б.....	181
ДОДАТОК В.....	182

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, виконується відповідно до обраної студентом і затвердженої кафедрою теми з певного курсу або окремих його розділів. Курсова робота може виконуватися як окрема самостійна робота, а може бути складовою подальшого дипломного дослідження. У такому разі її тема може бути тісно пов'язана з визначеною проблематикою дипломної роботи.

Курсова робота виконується з навчальних дисциплін циклу професійної підготовки і має навчально-дослідницький характер. В залежності від специфіки навчальної дисципліни та завдань підготовки фахівця, курсова робота може бути дослідженням як суто теоретичних питань, так і мати експериментальну складову.

Відповідно до навчальних планів підготовки фахівців зі спеціальності 012 Дошкільна освіта студентами виконуються курсові роботи з педагогіки загальної, педагогіки дошкільної, психології загальної та психології дитячої, з фахових методик дошкільної освіти та з управління закладом дошкільної освіти.

Мета виконання курсової роботи полягає поглибленні, узагальненні й закріпленні знань студентів зі спеціальних навчальних дисциплін і формування навичок застосування їх до комплексного вирішення конкретного фахового завдання і вироблення уміння самостійно працювати з навчальною і науково-методичною, фаховою літературою, іншими джерелами, використовуючи сучасні інформаційні засоби та технології.

Основними завданнями курсової роботи є:

- закріплення, систематизація і поглиблення набутих знань;
- розвиток умінь знаходити невирішені проблеми обраної теми дослідження;
- засвоєння реферативних форм наукової діяльності;
- розвиток навичок практичного застосування теоретичних знань;
- формування способів відбору, групування та узагальнення інформації;
- формування умінь самостійно проводити наукове дослідження, аналізувати і узагальнювати отримані теоретичні та практичні результати;
- ознайомлення з методами та методикою проведення наукового дослідження;
- формування навичок виконання емпіричної науково-дослідницької діяльності;
- набуття досвіду проведення наукового дослідження та обробки його результатів.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни щорічно затверджується кафедрою, має відповідати завданням навчальній дисципліни

і бути тісно пов'язаною з практичними потребами конкретного фаху. Важливо також враховувати потенційну можливість переростання курсової роботи у дипломну. Студентам надається право вільного вибору теми курсової роботи.

Перелік дисциплін, за якими передбачено виконанням курсових робіт, календарні терміни їх виконання передбачені в навчальних планах кожного напряму підготовки (спеціальності) і можуть бути змінені тільки ухвалою вченої ради університету. (II курс – психологія загальна / психологія дитяча / педагогіка загальна / педагогіка дошкільна; III курс – основи природознавства та екології з методикою / дошкільна лінгводидактика / основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва / теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти / теорія та методика формування елементарних математичних уявлень; I курс магістри – управління дошкільним навчальним закладом).

ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ:

- систематизація наукових знань;
- поглиблення рівня і розширення обсягу професійно значущих знань, умінь і навичок;
- формування умінь і навичок самостійної організації науково-дослідної роботи;
- оволодіння сучасними методами пошуку, опрацювання і використання інформації.

Курсова робота не може бути простою компіляцією і складатися з фрагментів різних статей і книг. Вона має бути науковим, завершеним матеріалом, мати факти і дані, що розкривають взаємозв'язок між явищами, процесами, аргументами, діями і .містити щось нове: узагальнення літератури, матеріалів емпіричних досліджень, в яких є авторське бачення проблеми і її рішення. Цьому загальнотеоретичному положенню підпорядковується структура курсової роботи, її мета, завдання, методика дослідження і висновки. Дослівне запозичення чужого тексту, яке не супроводжується посиланням на джерело, називається *плагіатом* і суворо карається в науковому середовищі. Робота, автор якої допустився плагіату, знімається з розгляду незалежно від стадії підготовки без права її повторного захисту.

КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

Керівництво курсовою роботою здійснюється, зазвичай, найбільш кваліфікованими науково-педагогічними працівниками випускових кафедр. Керівником курсової роботи з дисципліни навчального плану є, зазвичай, лектор, проте завідувач кафедри може призначити керівником курсової роботи викладача, який забезпечує проведення семінарських (практичних) занять, або іншого викладача кафедри. Керівником курсової роботи може бути призначений і запрошений фахівець, який виконує відповідні обов'язки за сумісництвом.

Науковий керівник допомагає студентові правильно обрати тему курсової роботи, розробляє завдання, дає поради з методики виконання роботи, проводить консультації за складеним спільно із студентом графіком. Студент обирає тему курсової роботи відповідно до переліку тем, розроблених і затверджених кафедрою, а також керуючись своїми науковими інтересами і вподобаннями. Студент має право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її дослідження.

Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням вивчення навчальної дисципліни і підготовки фахівців з відповідного профілю, передбаченим державним освітнім стандартом: відповідати сучасному рівню розвитку певної галузі науки і досвіду педагогічної (виробничої) діяльності.

Тема курсової роботи затверджується на засіданні кафедри теорії та методик дошкільної освіти. Зміна теми курсової роботи допускається у виняткових випадках за обґрунтованим клопотанням самого студента або за ініціативою наукового керівника. Тема курсової роботи визначається одному студентові навчальної групи.

Процес виконання курсової роботи має бути забезпечений підручниками, навчальними посібниками, методичною, довідковою та іншою літературою, технічними та іншими навчально-допоміжними засобами.

ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна відповідати таким вимогам:

- текст курсової роботи викладається державною мовою і повинен містити титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності);
- бути виконаною на достатньому теоретичному рівні;
- зміст роботи повинен відповідати темі;
- виклад тексту роботи повинен відповідати плану і не повинен зводитися до набору непов'язаних між собою окремих положень, фактів;
- при написанні тексту треба звернути увагу на стиль викладу: не використовувати довгих, заплутаних речень, не користуватись надто часто вживаними, малоінформативними штампами; намагатися викладати думки просто і образно; абзаци не повинні складатися з одного речення;
- включати аналіз не лише теоретичного, але й емпірично матеріалу;
- усі використовувані в тексті таблиці, схеми, графіки, діаграми повинні обов'язково мати відповідні коментарі і мають бути проаналізовані (якщо такого аналізу немає, то наведені наочні засоби не тільки не зараховуються рецензентом в актив роботи, а й відносяться в пасив, через що оцінка знижується за невміння подати досліджуваний матеріал);
- ґрунтуватися на результатах самостійного дослідження, якщо цього вимагає тема;

- мати загальні висновки роботи;
- мати необхідний обсяг;
- бути оформленою за стандартом і виконаною в зазначені терміни.

При виборі теми курсової роботи студент повинен враховувати:

- її актуальність;
- пізнавальний інтерес до неї;
- можливість подальшого глибшого дослідження проблеми (написання дипломної роботи).

Робота над темою складається з трьох етапів: підготовчого, робочого і завершального.

На підготовчому етапі студент:

- визначає мету, завдання, структуру і методи дослідження;
- здійснює пошук теоретичної і емпіричної інформації (робота з каталогами, складання списку літератури, робота з книгою, виписки, тези, конспектування, ксерокопіювання важливого і цікавого матеріалу, розробка програми і інструментарію дослідження) і визначає її обсяг;
- ретельно систематизує відібраний матеріал, вивчає його і готує коротку історіографію проблеми дослідження;
- складає план курсової роботи.

На робочому етапі студент:

- пише чорновий варіант роботи і висловлює свою думку з визначених питань;
- працює над висновками з кожного параграфу і розділу;
- оформляє науково-довідковий апарат роботи (наскрізні посилання, список використаних джерел).

На завершальному етапі студент:

- виправляє роботу відповідно до зауважень, наукового керівника;
- пише остаточний варіант роботи із урахуванням вимог наукового оформлення;
- подає роботу науковому керівникові на відгук;
- здає курсову роботу на захист.

Процес роботи вибудовується відповідно до календарного плану:

- останній місяць семестру, який передує за навчальним планом курсовій роботі – вибір теми курсової роботи і її попереднє обговорення з керівником;
- перший місяць семестру – пошук, підбір, систематизація і аналіз матеріалів з теми курсової роботи, складання плану курсової роботи і обговорення його з керівником;
- другий місяць семестру – написання чернеткового варіанту курсової роботи;
- третій місяць семестру – написання остаточного варіанту курсової роботи;

- четвертий місяць семестру – представлення курсової роботи на відгук науковому керівникові та її захист.

Залежно від індивідуальних особливостей студента, рівня його теоретичної підготовки і загальної дослідницької культури, робота може бути виконана в коротші терміни.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має таку структуру:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основний текст (розділи, параграфи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульний аркуш роботи

Титульний аркуш містить найменування міністерства, якому підпорядкований навчальний заклад (Міністерство освіти і науки України); назву вищого навчального закладу (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка), назву кафедри, де виконана робота (Теорії та методик дошкільної освіти); курс, групу, факультет, прізвище, ім'я, по батькові автора; науковий ступінь, вчені звання, прізвище та ініціали наукового керівника, місто і рік виконання роботи (див. додаток А). На титульному аркуші зазначається також дата здачі і захисту, оцінка з підписом наукового керівника.

Зміст

Після титульного аркуша розташовується зміст (аркуш не нумерується), в якому містяться назви структурних компонентів курсової роботи та вказуються сторінки.

Зразок оформлення змісту курсової роботи подано в додатку Б.

Вступ

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження. Він включає короткий огляд літератури і емпіричних даних, оцінку рівня теоретичної розробленості проблеми, аналіз протиріч теорії і практики, обґрунтування теми дослідження і необхідності її подальшого наукового вивчення.

У вступі визначається об'єкт і предмет дослідження, формулюється мета і завдання. Бажано у вступі описати методи, які використовувалися у процесі роботи над темою. Вступ до курсової роботи обов'язково повинен представити читачеві основну думку праці, той основний висновок, або висновки, які зробив автор у процесі роботи і які він обґрунтує і захистить у основній частині праці. Рекомендований обсяг – до 3 сторінок.

Основна частина

Основна частина містить, зазвичай, два розділи – теоретичний і

практичний. Вони поділяються на параграфи. Кожен розділ і параграф повинні закінчуватися висновками автора. Завдання розділів основної частини – переконливо довести та проілюструвати основну думку автора. Основну частину тексту складають аргументи – тобто твердження, які супроводжуються логічними доказами або фактичними ілюстраціями. Для того, щоб зробити тексти більш структурованими, варто дотримуватися таких правил:

- Кожному основному аргументові присвячуємо мінімум 1 абзац;
 - Аргументи «проти» (погляди, протилежні до тих, яких дотримується автор) обов'язково повинні бути спростовані;
 - Кожен абзац повинен бути об'єднаний однією думкою і відзначається змістовною та стилістичною єдністю;
- Рекомендований обсяг – 15-20 сторінок друкованого тексту.

Висновки

Викладають найважливіші наукові та практичні результати, одержані в курсовій роботі, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (завдання), її значення для науки і практик

Висновок – де остаточна думка про що-небудь, логічний підсумок, зроблений на основі спостережень, міркувань або розгляду певних фактів.

Висновки – це судження, які логічно випливають з певного змісту первинних даних. У висновках узагальнюються викладені в розділах теоретичні та практичні матеріали як результат розв'язання поставлених задач (завдань).

Висновки повинні бути чіткими, виразними, віддзеркалювати реальні результати курсової роботи. Висновки можуть містити практичні рекомендації щодо розглянутих і вирішених в роботі задач (завдань). У висновках треба визначити ще не опрацьовані питання, що охоплюються даною темою, і пояснити, чому вони не розглянуті в роботі.

У підсумкових висновках підбиваються підсумки проведеного дослідження, узагальнюються основні теоретичні положення і робляться висновки, а також визначаються основні напрямки для подальшого дослідження проблеми (у дипломній, магістерській роботі).

Текст висновків може поділятися на пункти.

Рекомендований обсяг – 2-3 сторінки друкованого тексту.

Список використаних джерел

У кінці роботи наводиться список дійсно використаних літературних джерел та інших матеріалів в кількості не менше 25-30 назв публікацій (для курсових робіт). Він складається у такій послідовності: спочатку наводяться державні та урядові документи, міжнародні угоди, потім за алфавітом перших літер прізвищ авторів або за назвами робіт зазначаються монографії, брошури, статистичні довідники, статті з журналів та газет.

Список використаних літературних джерел необхідно робити за усталеною формою. Для книжок це – прізвище та ініціали автора, повна назва книги, місце видання, назва видавництва та рік видання. Для журнальних та

газетних статей – прізвище та ініціали автора, назва статті, назва журналу (газети), рік видання, місце видання або дата виходу газети. Матеріали, використані з Інтернету, повинні також мати повне презентування з вказівкою на Інтернет-джерело і шлях його пошуку.

Зразок оформлення списку використаних джерел та літератури наведено в додатку В.

Додатки

У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти звіту, але включення його до основної частини звіту може змінити впорядковане її логічне уявлення про роботу;
- не може бути послідовно розміщений в основній частині звіту через великий обсяг або способи відтворення;
- може бути вилучений для широкого кола читачів, але є необхідним для фахівців даної галузі.

У додатки можуть бути включені:

- додаткові ілюстрації або таблиці;
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (оригінали фотографій, проміжні математичні доведення, формули, розрахунки;
- протоколи випробувань;
- висновок метрологічної експертизи;
- копія технічного завдання, програми робіт, договору чи іншого документа, що замінює технічне завдання;
- інструкції, методики, опис комп'ютерних програм, розроблених у процесі виконання роботи та ін.);
- додатковий перелік джерел, на які не було посилань у звіті, але які можуть викликати інтерес;
- опис нової апаратури і приладів, які використовувались під час проведення експерименту, вимірів та випробувань.

Додатки варто позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г,Є,З,І,Ї,Й,О,Ч,Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т.ін. (див. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення).

Всі аркуші роботи і додатків акуратно підшиваються (брошуруються) в теку і переплітаються, Сторінки курсової роботи, включаючи додатки, нумеруються арабськими цифрами з дотриманням наскрізної нумерації. Порядковий номер сторінки розміщують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна бути оформлена відповідно до вимог стандартів нормативних документів, що встановлюють комплекс норм, правил, вимог до

об'єкта стандартизації на підставі досягнень науки, техніки і передового досвіду і затверджених компетентним органом у відповідності до чинного законодавства (національні державні стандарти України: ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення; ДСТУ 3582-97. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила).

Курсова робота має бути надрукована на стандартному аркуші формату А 4 з дотриманням таких вимог: поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм; шрифт Times New Roman розміром 14 пт; міжрядковий інтервал – 1,5; абзацний відступ – 1,25; вирівнювання тексту – за шириною.

Обсяг тексту курсової роботи – 20-25 друкованих сторінок (без наукового апарату).

Кожен структурний елемент змісту роботи починається з нової сторінки. Найменування структурних елементів треба розташовувати по центру рядка без крапки в кінці, без підкреслення, відділяючи від тексту трьома міжрядковими інтервалами.

Перенос складів у словах не використовується.

Не допускаються скорочення слів, а вживання аббревіатури дозволяється після того, як у тексті вже використовувалося її змістове словосполучення із вказівкою в дужках такої аббревіатури. Якщо тема курсової така, що необхідно використовувати багато аббревіатур і специфічних скорочень, то можна на третій сторінці, тобто після Змісту і перед Вступом, подати Список умовних скорочень.

Рисунки і таблиці повинні мати заголовки і нумерацію, узгоджену з номером розділу.

Ілюстрований матеріал потрібно розташовувати в роботі безпосередньо після тексту, в якому він згадується вперше. На всі ілюстрації мають бути посилання в роботі. Ілюстрації (креслення, графіки, схеми, документи, малюнки, знімки) мають бути пронумеровані й містити назви під ілюстрацією. Нумерація ілюстрацій має бути наскрізною в усьому тексті курсової роботи.

Таблиці в курсовій роботі розташовуються безпосередньо після тексту, в якому вони згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. Нумерація таблиць має бути наскрізною по всій роботі. Порядковий номер таблиці проставляється в правому верхньому кутку над її назвою після слова «Таблиця». Заголовок таблиці розміщується над таблицею і вирівнюється по центру рядка, крапка в кінці наголовка не ставиться.

Формули наводяться спочатку в буквенному вираженні, потім дається розшифровка вхідних в них індексів, величин, а тій же послідовності, в якій вони подані у формулі. Рівняння і формули вид і ля юті, ,і тексту в окремий рядок. Рівняння і формул п нумеруються в круглих дужках праворуч від формули. Нумерація рівнянь і формул має бути наскрізною.

Посилання в тексті курсової роботи на джерела варто зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «... у праці М.Л. Лещенка [1, с. 27] визначено...».

Можливі й посторінкові посилання.

Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне. Цитуючи, потрібно дотримуватися кількох формальних правил:

- цитата повинна бути дослівною;
- цитата не повинна бути надто довгою;
- цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у примітці;
- вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою;
- пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках;
- цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Крім книжкових посилань, існують змістовні посилання-примітки, які ми використовуємо, коли хочемо додати коментар, але не бажаємо розкривати основний текст своєї праці.

Перший раз посилаючись на певну працю, наводити у примітці всі бібліографічні реквізити видання. Надалі при посиланні на це видання можна вдаватися до скорочень, наприклад:

1. Кірсенко М. В. Греція на зорі сучасності. Київ : Вища школа, 1995. 220 с.
2. Кірсенко М. В. Греція па зорі... С. 34.

Для того, щоб зробити примітку більш лаконічною, часто вдаються і до таких формул-скорочень:

1. Його ж. – Історія античної Греції і Риму. Київ : Наукова думка, 1998. 123 с. (тоді, коли підряд розміщуються два і більше посилань на того самого автора).
2. Там само. – С. 3 (тоді, коли посилання на певну працю повторюється кілька разів підряд).

При використанні абрєвіатури, умовних географічних скорочень, вказують їх відразу ж після повного найменування вжитого складного терміну. Наприклад, «конкретні соціологічні дослідження» (КСД), «засоби масової інформації» (ЗМІ). Після цього можна вільно оперувати абрєвіатурою без розшифрування.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота допускається до захисту за умови закінченого оформлення, допуску наукового керівника і наявності рецензії. ПЛАГІАТ. Захист курсових робіт має бути проведений до початку екзаменаційної сесії.

Захист курсових робіт проводиться у встановлений час як прилюдний виступ студента, захист перед комісією кафедри за участю керівника роботи, виступ на науково-практичній конференції і т. ін. За відсутності керівника курсової роботи захист може бути проведений за умови подання ним

письмового відгуку на курсову роботу.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення відгуку наукового керівника або його виступу о
- відповіді студента на запитання осіб, присутніх на захист
- заключне слово студента;
- ухвала комісії про оцінку' роботи.

Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно віддзеркалити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження, зміст роботи, її найбільш суттєві та цікаві моменти. У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10-15 хвилин.

Для кращого сприйняття матеріалу присутніми бажано роздати таблиці, діаграми, графіки, чи намалювати їх їм великому форматі, або створити презентацію і продемонструвати її за допомогою комп'ютера.

ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсові роботи є окремими кредитними модулями, що оцінюються за 100-бальною шкалою відповідно до критеріїв, розроблених кафедрою, яка забезпечує їх виконання.

Рейтингова оцінка за курсові роботи складається з двох оцінювальних складових і визначається вимогами до написання курсової роботи:

Перша складова – оцінювання якості виконання работ и ти дотримання графіку її виконання;

Друга складова – оцінювання якості захисту курсової роботи ступінь володіння матеріалом, аргументованість рішень, вміння захищати свої погляди тощо (див. Тимчасове положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями), а також Положення про критерії оцінювання знань студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (відповідно до вимог ESTS).

Критеріями оцінки курсової роботи є:

- актуальність і рівень розробленості теми;
- творчий підхід і самостійність аналізу, узагальнень і висновків;
- повнота використання першоджерел і дослідницької літератури;
- наявність дослідження та рівень опанування методикою дослідження;
- наукова обґрунтованість і аргументованість узагальнень, висновків і рекомендацій;
- науковий стиль викладу;

- дотримання всіх вимог до оформлення курсової роботи і термінів її виконання.

Оцінка за курсову роботу ставиться на титульному аркуші та засвідчується підписом наукового керівника.

Оцінка за курсову роботу вноситься до екзаменаційної відомості та в індивідуальний навчальний план студента. Негативна оцінка до індивідуального навчального плану студента не вноситься. Курсові роботи і отримані за них оцінки зазначаються в додатку до диплома.

Невчасне виконання курсової роботи вважається академічною заборгованістю і ліквідується у встановленому порядку.

Студенти, які не отримали позитивної оцінки за курсову роботу, до сесії не допускаються. Курсова робота з дисципліни навчального плану, оцінена незадовільно, переробляється і повертається на перевірку тому ж викладачеві.

Підсумки виконання курсових робіт аналізуються на засіданнях відповідних кафедр, а за потребою - на засіданнях учених рад факультетів.

Курсові роботи з протоколами захистів зберігаються на кафедрі упродовж одного року, потім списуються у визначеному порядку (див. Положення про організацію навчального процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка).

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Педагогіка дошкільна

1. Ефективні прийоми та методи морального виховання дошкільників в контексті врахування аналізу досягнень дошкільників.
2. Проблема використання ідей української народної педагогіки в закладах дошкільної освіти у різноманітних наукових підходах.
3. Фольклор як засіб розвитку рідного мовлення і комунікативних умінь і навичок у дітей дошкільного віку.
4. Використання усної народної творчості та фольклору на заняттях з розвитку мови в дитячому садку.
5. Педагогічні умови виховання культури поведінки у старших дошкільників в ігровій діяльності.
6. Виховання морально-етичної культури у дошкільників засобами усної народної творчості .
7. Використання дидактичних ігор як засобу навчання дітей старшого дошкільного віку.
8. Ефективні прийоми та методи виховання моральних почуттів старшого дошкільника засобами української народної казки.
9. Проблеми педагогічного співробітництва вихователя і батьків при підготовці старших дошкільників до школи.
10. Виховний і розвиваючий вплив ігор на розвиток моральної особистості дітей старшого дошкільного віку.
11. Ефективні умови та методи естетичного виховання дітей дошкільного віку засобами ігрової діяльності.
12. Значення рухової активності для розвитку організму дітей дошкільного віку.
13. Ефективні методи і прийоми виховання моральних норм і правил поведінки старших дошкільників при умові співробітництва дитячого садка та батьків.
14. Сімейні традиції та обряди української етнографії дитинства як педагогічний інструментарій сучасного виховного процесу.
15. Методика формування економічних знань у старших дошкільників засобами сюжетно-рольової гри.
16. Українська народна казка як засіб громадянського виховання дошкільників.
17. Методика використання української народної іграшки для реалізації національного виховання в закладі дошкільної освіти.
18. Український фольклор у морально-естетичному вихованні дітей шкільного віку.
19. Формування гуманних почуттів у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.

20. Виховний і розвиваючий вплив ігор на розвиток моральної особистості дітей старшого дошкільного віку.

Основи природознавства та екології з методикою

1. Використання методу моделювання під час формування знань про природу у дітей старшого дошкільного віку.
2. Шляхи ефективного використання методів екологічного виховання дітей дошкільного віку.
3. Формування екологічної культури у дітей середнього дошкільного віку в процесі спостережень за об'єктами живої природи.
4. Методика використання дослідів для формування уявлень про рослини у дітей дошкільного віку.
5. Формування екологічних знань у дітей дошкільного віку під час різних видів діяльності у природі.
6. Формування спостережливості у дітей дошкільного віку в процесі ознайомлення з кімнатними рослинами.
7. Формування знань про акваріумні рибки у дітей старшого дошкільного віку під час спостережень.
8. Дитяче експериментування як метод екологічного виховання старших дошкільників.
9. Особливості ознайомлення старших дошкільників з природою Космосу
10. Формування системи знань про тварини в ході екологічного виховання дошкільників.
11. Методика комплексного використання засобів наочності у процесі екологічного виховання дошкільників.
12. Методика проведення екскурсій у природу з дітьми дошкільного віку.
13. Використання дидактичних ігор екологічного спрямування у роботі з дітьми дошкільного віку.
14. Формування динамічних уявлень про ріст і розвиток живих істот у дітей дошкільного віку.
15. Використання методу моделювання під час формування знань про природу у дітей старшого дошкільного віку.
16. Методика використання ігор для формування знань про природу у дітей дошкільного віку.
17. Формування системи знань про тварин в ході екологічного виховання дошкільників.
18. Методика використання ігор для формування знань про природу у дітей дошкільного віку.
19. Методика ознайомлення старших дошкільників з природою Космосу.
20. Формування цілісного сприйняття природи у процесі спільної діяльності педагога та старших дошкільників у екологорозвивальному середовищі.

Дошкільна лінгводидактика

1. Розвиток мовленнєвої творчості на етапі дошкільного дитинства.
2. Комунікативно-діяльнісний підхід до розвитку зв'язного мовлення дітей засобами гри.
3. Комунікативна компетентність дошкільника як складова особистісної готовності до шкільного навчання.
4. Форми організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу
5. Умови та шляхи формування емоційно-виразного мовлення дошкільників у процесі сприйняття картин живопису.
6. Формування культури мовлення дітей 5-го року життя засобами малих форм фольклорних жанрів.
7. Формування оцінно-етичних суджень старших дошкільників у художньо-мовленнєвій діяльності.
8. Мовленнєва гра як засіб розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників.
9. Формування лексичної компетенції старших дошкільників у процесі сприйняття картин живопису.
10. Народна гра як засіб формування навичок спілкування дітей старшого дошкільного віку.
11. Виховання звукової культури мовлення дітей середнього дошкільного віку засобами фольклору.
12. Розвиток зв'язного мовлення засобами української народної казки.
13. Формування образного мовлення дітей дошкільного віку засобами поетичних творів.
14. Формування емоційно-виразного мовлення дітей дошкільного віку в театралізованій діяльності.
15. Театралізована гра як засіб розвитку комунікативних здібностей старших дошкільників.
16. Формування інтересу у старших дошкільників до змісту художніх творів.
17. Психолого-педагогічні умови роботи з дитячою книгою в закладі дошкільної освіти.
18. Особливості спілкування дітей дошкільного віку з дорослими та однолітками.
19. Методичні аспекти формування умінь творчого розповідання дошкільників.
20. Шляхи формування граматичних умінь дітей дошкільного віку.

Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва

1. Використання дошкільниками мотивів народних орнаментів в аплікаціях.

2. Формування естетичного ставлення та художніх здібностей в образотворчій діяльності.
3. Розвиток творчої уяви дітей дошкільного віку.
4. Природа як засіб естетичного виховання дошкільників.
5. Зображувальна діяльність дітей молодшого дошкільного віку в адаптаційний період.
6. Виховання інтересу до зображувальної діяльності у дітей дошкільного віку.
7. Ознайомлення дітей дошкільного віку з творчістю художників-ілюстраторів як засіб розвитку сюжетних композицій.
8. Декоративне малювання в дитячому садку за мотивами українських народних промислів.
9. Виховне значення ознайомлення дошкільників з українським народним декоративно-прикладним мистецтвом.
10. Використання ілюстративної графіки у роботі з дітьми дошкільного віку.
11. Виховання ціннісного ставлення до творів мистецтва у дітей дошкільного віку.
12. Використання української кераміки на заняттях із зображувальної діяльності дошкільників.
13. Використання комп'ютерних технологій у організації та проведенні занять з образотворчої діяльності дошкільників.
14. Аплікація з паперу як засіб естетичного виховання дітей п'ятого року життя.
15. Розвиток виразності дитячих малюнків у процесі навчання сюжетного малювання.
16. Формування художньо-образотворчих навичок у дітей старшого дошкільного віку за допомогою малювання натюрмортів.
17. Зацікавлююче малювання в процесі художньої творчості дошкільників.
18. Розвиток художньо-творчих здібностей дітей 5-6-річного віку.
19. Методика ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з натюрмортом.
20. Значення гри у системі навчання дошкільників образотворчої діяльності.

Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти

1. Гігієнічні чинники як важливий засіб фізичного виховання дошкільників.
2. Форми та зміст діяльності різних інституцій у фізичному вихованні дошкільників.
3. Естетичне виховання дітей засобами фізичного виховання.
4. Стан розвитку фізичних якостей у сучасних дошкільників.
5. Фізичний стан сучасних дошкільників.

6. Розвиток швидкісних якостей дошкільників під час занять фізичними вправами.
7. Фізична культура у формуванні здорового способу життя дітей (на прикладі туризму).
8. Проведення днів здоров'я для дошкільників.
9. Розвиток гнучкості дошкільників під час занять фізичними вправами.
10. Розвиток спритності дошкільників під час занять фізичними вправами.
11. Стан фізичного розвитку сучасних дошкільників.
12. Природні чинники як важливий засіб фізичного виховання дошкільників.
13. Характеристика форм занять фізичними вправами у закладі дошкільної освіти.
14. Методика навчання руховим діям дітей дошкільного віку.
15. Розвиток аеробної витривалості дошкільників.
16. Проведення веселих стартів для дітей та батьків у закладі дошкільної освіти.
17. Використання загальнопедагогічних методів під час занять фізичними вправами дошкільників.
18. Використання специфічних методів під час занять фізичними вправами дошкільників.
19. Фізичні вправи як основний та специфічний засіб фізичного виховання.
20. Характеристика загальнопедагогічних принципів фізичного виховання дошкільників.

Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень

1. Використання художньої літератури в процесі використання математичного розвитку дошкільників
2. Роль кількісних уявлень у старших дошкільників засобами інформаційних технологій.
3. Використання ігор та ігрових вправ у процесі формування у дітей уявлень про множину.
4. Формування елементарних математичних уявлень у дітей раннього віку.
5. Формування навиків дослідницької діяльності дітей старшого дошкільного віку в ході формування уявлень про величину та її вимірювання.
6. Формування уявлень у дітей старшого дошкільного віку про геометричні фігури засобами дидактичних ігор і вправ
7. Формування кількісних уявлень у дітей дошкільного віку засобами сюжетно-дидактичної гри.
8. Формування математичного словника дошкільників у процесі формування елементарних математичних уявлень
9. Розвиток просторових уявлень на заняттях конструювання у старших дошкільників.

- 10.Формування просторово-часових уявлень дітей дошкільного віку у ході самостійної математичної діяльності.
- 11.Розвиток розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку в процесі формування елементарних математичних уявлень.
- 12.Розвиток математичних уявлень у дітей старшого дошкільного віку засобом інформаційних технологій.
- 13.Розвиток математичних здібностей у дітей дошкільного віку.
- 14.Особливості організації вивчення математики в різновіковій групі
- 15.Використання ігрових прийомів в процесі навчання дошкільників лічбі.
- 16.Народні ігри з математичним змістом у вихованні дітей дошкільного віку.
- 17.Моделювання як засіб розвитку математичних уявлень в дітей дошкільного віку.
- 18.Роль дидактичних ігор та вправ як засобу формування елементарних математичних уявлень у дітей старшого дошкільного віку
- 19.Формування уявлень про лічбу у дітей дошкільного віку в ході ігрової діяльності.
- 20.Розумовий розвиток дошкільників в процесі ознайомлення їх з формою предметів та геометричними фігурами.

Організація управління навчальним закладом

1. Організаційно-педагогічні умови ефективного управління дошкільним навчальним закладом.
2. Методичні аспекти фізкультурно-оздоровчої діяльності в ДНЗ.
3. Педагогічний моніторинг та педагогічна діагностика як напрямки діяльності сучасного керівника ДНЗ.
4. Шляхи удосконалення документаційного забезпечення управління сучасного ДНЗ.
5. Діяльність керівника у напрямі організації взаємодії дошкільної освітньої установи і сім'ї.
6. Нетрадиційні методи проведення педагогічних нарад в ДНЗ.
7. Методична робота в ДНЗ.
8. Формування управлінської компетентності керівника дошкільного навчального закладу.
9. Управлінська культура як складова підготовки майбутнього менеджера освіти.
- 10.Інноваційна педагогічна діяльність в сучасній дошкільній освіті.
11. Управління організованою та самостійною діяльністю дітей дошкільного віку.
- 12.Педагогічна рада та її роль в системі управління в ДНЗ.
- 13.Використання Вальдорфської педагогіки в сучасній системі дошкільної освіти.

- 14.Реалізація контрольної-діагностичної функції керівника.
- 15.Організаційно-педагогічні умови ефективного управління дошкільним навчальним закладом.
- 16.Методичні аспекти фізкультурно-оздоровчої діяльності в ДНЗ.
- 17.Психолого-педагогічний супровід фізкультурно-оздоровчої роботи (рухова активність) в ДНЗ.
- 18.Реалізація контрольної-діагностичної функції керівника ДНЗ.
- 19.Педагогічний моніторинг та педагогічна діагностика як напрямки діяльності сучасного керівника ДНЗ.
- 20.Шляхи удосконалення документаційного забезпечення управління сучасного ДНЗ.

ОРИЄНТОВНІ ПРИКЛАДНІ ПРОГРАМИ КУРСОВИХ РОБІТ

Виховання ціннісного ставлення до природи у дітей старшого дошкільного віку

Зміст

Вступ

Розділ 1. Проблема виховання ціннісного ставлення до природи у психолого-педагогічній літературі та практиці роботи дошкільних закладів.

1.1. Теоретичні засади виховання ціннісного ставлення до природи у системі екологічного виховання.

1.2. Аналіз стану проблеми у програмах виховання і навчання дітей дошкільного віку.

Розділ 2. Педагогічні умови виховання ціннісного ставлення до природи у старших дошкільників.

2.1. Особливості емоційно-ціннісного ставлення дітей до природи.

2.2. Особистісно зорієнтовані технології виховання ціннісного ставлення до природи у дітей старшого дошкільного віку.

2.3. Аналіз ефективності системи особистісно зорієнтованого ознайомлення дітей з природою.

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Мета: вивчити педагогічні умови формування у дітей старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до природи.

Об'єкт дослідження: моральний розвиток дітей у процесі екологічного виховання.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування у дітей

старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до природи.

Робоча гіпотеза: виховання у дітей старшого дошкільного віку ціннісного ставлення до природи здійснюється ефективно за дотримання таких педагогічних умов: забезпечення єдності впливу на інтелектуальний, емоційний та діяльнісний розвиток особистості; гармонізації виховного впливу природного та соціального середовища; використання особистісно зорієнтованих технологій екологічного виховання.

Завдання:

1.З'ясувати стан досліджуваної проблеми у науковій літературі та практиці роботи дошкільних закладів.

2.Визначити показники ціннісного ставлення до природи у старших дошкільників.

3.Перевірити ефективність особистісно зорієнтованих технологій ознайомлення дітей з природою.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти України. – Київ : Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Без природи життя неможливе // Дитячий садок. – Липень, число 25-26. – 2004. – С. 9.
3. Біла І. Вчимо дивитися, бачити й творити // Дошкільне виховання. – № 4. – 2004. – С. 14-18.
4. Воробей Г. Є. Екологічне виховання дітей з допомогою казок В. Сухомлинського // Бібліотека вихователя дитячого садка. № 23. – 2005. – С. 1-70.
5. Глухова Н. Емоційне спілкування дитини з природою як умова творчого осягнення світу // Дошкільне виховання. – № 10. – 2001. – С. 8-9.
6. Досвід екологічного виховання в ДНЗ // Бібліотека вихователя дитячого садка. – № 1-2. – 2005. – С. 12.
7. Екологія і довкілля // Дитячий садок. - Липень. Число 25-26. – 2004. – С. 7.
8. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. – С. 276-278.
9. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. – Київ, 1993. – С. 318.

Ігрова діяльність як засіб розвитку сенсорних навичок дітей п'ятого року життя

Зміст
Вступ

Розділ 1. Психологічно-вікові особливості розвитку сенсорних навичок дітей старшого дошкільного віку (п'яти років).

1.1. Особливості розвитку сенсорики дітей старшого дошкільного віку (п'яти років). Педагогіка М. Монтесорі.

1.2. Формування сенсорних навичок дітей п'яти років у розвиваючій грі.

Розділ 2. Експериментальне дослідження формування сенсорики дітей старшого дошкільного віку (п'яти років) засобами гри.

2.1. Діагностика рівня сформованості сенсорики дітей п'ятирічного віку.

2.2. Формувальний етап експерименту.

2.3. Аналіз результатів експерименту.

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Вступ:

Актуальність теми дослідження. Одним з найважливіших завдань педагогічної науки на сучасному етапі розвитку є вирішення проблеми формування гармонійної, розвиненої, творчої особистості, адже розвиток у людей різностороннього мислення давно перетворилося у соціальну необхідність. Нові умови і перспективи розвитку суспільства, загальні тенденції науково-технічного й економічного прогресу висувають все нові й нові вимоги до підготовки підростаючого покоління, що стане в майбутньому запорукою успішного існування людської спільноти.

Дошкільний вік у певному розумінні є унікальним, адже багато складових психіки дитини знаходяться в стадії активного формування. Дитину відрізняє підвищена пізнавальна активність, розширення обсягу знань, поява нових мотивів діяльності, що дозволяє максимально акумулювати всебічний розвиток. Але головним є те, що саме в цьому віці відбувається інтенсивний розвиток мислення, що визначальним чином впливає на всі інші пізнавальні процеси та інтелект у цілому. Суттєві зрушення відбуваються і в розвитку самосвідомості, відбувається активне початкове становлення особистості.

Особливу роль в загальному розвитку дитини відіграє розвиток її сенсорики – відчуттів, сприймань, уявлень. Розвиток сенсорних навичок дитини дошкільного віку (зокрема п'ятирічного віку, який є перехідним етапом від ігрової до навчальної діяльності дитини-дошкільника) становить собою фундамент розумового розвитку дитини та формування комплексних уявлень про оточуючий світ.

Для дитини п'ятирічного віку (що являє собою перехід від дошкільля до шкільного періоду) найбільш продуктивним видом діяльності є гра. Тому особливо продуктивним є шлях розвитку особистості дитини через гру або ігрові методи виховання.

Актуальність дослідження полягає в необхідності висвітлення проблем формування сенсорних навичок дитини п'ятирічного віку засобами використання елементів гри в умовах ДНЗ.

Об'єктом дослідження є розвиток сенсорних навичок в дітей п'яти років засобами використання гри.

Предметом – особливості ігрових прийомів, які використовуються в умовах виховного закладу для розвитку сенсорики дитини п'ятирічного віку віку.

Мета роботи – комплексно дослідити особливості розвитку сенсорних навичок в дітей п'ятирічного дошкільного віку, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методики використання ігрових елементів та прийомів у формуванні сенсорних навичок дитини дошкільного віку.

Відповідно до об'єкта, предмета, мети визначено такі **завдання дослідження**:

- проаналізувати особливості розвитку сенсорики дітей п'яти років і узагальнити теоретичні засади формування сенсорних навичок у дітей дошкільного віку;
- проаналізувати характерні особливості дитячої гри;
- визначити особливості використання ігрових прийомів в сенсорному розвитку дитини;
- експериментально перевірити ефективність ігрових технік для формування сенсорних навичок дитини п'ятирічного віку;
- визначити умови та шляхи становлення різностороннього розвитку дитини.

Теоретико-методологічною основою дослідження стали положення про розвиток дитини Виготського Л. С., Волощука І. С., Гергель Є. Л., Гнатко М. М., Заїки Є. В., Левіна В. А., Дяченко О. М., Костюка Г. С., Музико О. Л., Рагозіної В. В., Терещенко О. П. та інших; вплив ігрової діяльності на виховний процес дітей було розкрито в роботах педагогів-класиків (А. Я. Коменський, С. Ф. Русова, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський та ін.), психологів (Ю. А. Аркін, М. Я. Басов, П. П. Блонський, Л. С. Виготський, Н. Д. Виноградов, Д. Б. Ельконін, С. Л. Рубінштейн, Д. Н. Узнадзе та ін.), сучасних педагогів (Л. В. Артемова, А. К. Бондаренко, Г. І. Григоренко, Р. І. Жуковська, В. Г. Захарченко, Т. О. Маркова, Д. В. Менджеріцька, О. І. Сорокіна, О. П. Усова, Г. С. Швайко, К. І. Щербакова та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс теоретичних і експериментальних методів. Зокрема застосовувався теоретичний аналіз, порівняння, систематизація та узагальнення літератури з проблеми дослідження. Це дало можливість визначити ступінь розробленості проблеми. У процесі проведення дослідження, для аналізу результатів і одержання висновків використовувались різні педагогічно-психологічні методики.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблену методику віку можна використовувати педагогам та батькам в роботі з дітьми відповідної вікової категорії.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел.

Список використаних джерел:

1. Ващенко Г. Г. Роль ігрової діяльності у навчанні / Г. Г. Ващенко // Загальні методи навчання. — Київ, 1997. — С. 366-380.
2. Воронова В. Я. Творчі ігри середніх та старших дошкільників / В. Я. Воронова. — Москва, 1991 — 31с.
3. Волков Б. С. Дошкільна психологія: навчальний посібник / Б. С. Волков. — Москва, 2007. — 214 с.
4. Волкова Т. И. Игра и сенсорное развитие старшего дошкольника / Т. И. Волкова // Молодой ученый. — 2014. — № 14. — С. 279-281.
5. Ільїн Е. П. Психологія творчості, креативності, обдарованості / Е. П. Ільїн. — Санкт-Петербург, 2009. — 466 с.
6. Леонтьев А. Н. Психическое развитие ребенка в дошкольном возрасте / А. Н. Леонтьев // Вопросы психологии ребенка дошкольного возраста. — Москва, 2008. — С. 4-15.
7. Матицина І. Г. Природа, сутність, історія гри / І. Г. Матицина // Проблеми виховання. — 2006. — № 1. — С. 5-12.
8. Сумнительный К. Е. Домашняя школа Монтессори : сенсорное развитие / К. Е. Сумнительный. — Москва, 2014. — 64 с.
9. Шмаков С. А. Природа і структура гри / С. А. Шмаков // Проблеми виховання. — 2006. — № 1. — С. 30-37.

Актуалізація розумової діяльності дітей дошкільного віку

Зміст

Вступ

1. Висвітлення питання актуалізації розумової діяльності дітей дошкільного віку

1.1. Аналіз підходів до класифікації засобів активізації розумової діяльності дошкільників

1.2. Система дидактичних ігор, спрямована на активізацію розумової діяльності дошкільників

2. Методичний аспект актуалізації розумової діяльності дітей дошкільного віку

2.1. Методи і прийоми активізації розумової діяльності дошкільників

2.2. Організація занять з активізації розумової діяльності дошкільників

Висновки

Список використаних джерел Додатки

Вступ

Актуальність теми. Проблема активізації розумової діяльності дошкільників на сучасному етапі розвитку дошкільної освіти є однією з найактуальніших, оскільки успіх навчання залежить не тільки від змісту тих знань, які дитина засвоїла, а й від методів роботи вихователя, від того як формується у дитини відношення до розумової діяльності., до процесу засвоєння знань, що виражається в їх активності.

Психолого-педагогічні дослідження свідчать, що без спеціального комплексного впливу розумова активність не переходить в адекватну розумову діяльність, наслідок відсутності керування - зниження ефективності мислення, рівня дитячих домагань.

Старший дошкільний вік є сенситивним періодом розвитку потреби у пізнанні, тож своєчасне і адекватне опрідметнення відповідних інтересів дитини, їх стимулювання у всіх сферах діяльності - найперша умова формування розумової активності. Друга важлива умова - використання педагогами основних психолого-педагогічних теорій навчання.

Одним із найважливіших факторів активізації розумової діяльності старших дошкільників є розробка і подання їм розумових завдань різного характеру і змісту. У зв'язку з цим для розв'язання проблеми формування розумової діяльності дітей треба звернути увагу на трактування змісту її завдань.

Розумова діяльність тісно пов'язана з віковими особливостями, і якщо ми хочемо сформувати у дошкільника розумову активність, слід орієнтуватись не стільки на розвиток його розумових здібностей, скільки на рівень особистих якостей, потреб, на особливості загальної активності захопленням вивчення матеріалу, прагнення виконувати різноманітні завдання, звертатися до вихователя із запитаннями, прояв самостійності у доборі способів і засобів дій, у досягненні результату, здійсненні контролю тощо. Якщо закладено все це у дитини, то матимемо змогу втілити у життя загальнотеоретичні установки сучасної педагогіки і психології й наповнити реальним змістом навчання дошкільників, подолати розрив у формуванні їхнього мислення і внутрішньої позиції, поєднавши цим інтелект, емоції і розвиток соціальної життєвої позиції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі розумової активності, способам і методам активізації навчальної діяльності були присвячені дослідження О. І. Брежнєвої [4], Н. Гавриш [8], Н. В. Дметерко [10], І. Любченко [21] та ін. Особливості розвитку розумової активності у дошкільному віці, умови й методи її формування у різних напрямках вивчені на роботах І. М. Білої [3], Г. М. Кваші [14], Л.М. Проколієнко [25]. Однак питання розвитку розумової активності старших дошкільнят у процесі проведення занять у дошкільній установі вимагають подальшої розробки.

М. О. Шопіна [30] внаслідок аналізу різних підходів до визначення поняття розумової активності доходить висновку, що активізація навчально-розумової діяльності – процес, направлений на мобілізацію вчителем (за допомогою спеціальних заходів) інтелектуальних, морально-вольових та фізичних сил дітей, розвиток здібності подолати труднощі, активну самостійну роботу.

Розумова активність за правильної педагогічної організації діяльності вихованців і систематичної і цілеспрямованої виховної діяльності може і має стати стійкою рисою особистості дошкільника і має неабиякий вплив на його розвиток.

Аналіз психолого-педагогічної літератури (В. З. Антонюк [2], Г. Ващенко [6] та інші) засвідчив, що немає єдиного погляду на сутність розумової активності особистості. Деякі вчені (А. М. Богуш [1]) пов'язують її з розумовим напруженням, інтелектуальною діяльністю, інші дослідники (Н. В. Дметерко [10]) – із виявом морально-вольових зусиль. Більшість учених (Т. М. Кривошея [16], К. С. Оче-ретна [23] та інші) розглядають розумову активність як перетворювальну діяльність і творче ставлення індивіда до процесу пізнання.

З опорою на психолого-педагогічні дослідження (А. Є. Чепюк [28] та інші) з'ясовано вікові особливості старших дошкільників (емоційно-образне мислення, мимовільність пам'яті та уваги, допитливість, потреба в активності) та розкрито особливості розумової активності дошкільників як рису особистості дитини, що характеризує її позитивно-емоційне ставлення до розумової діяльності, передбачає інтерес та енергійність у пізнанні нового, а також визначає якість навчальної діяльності дитини (наявність знань про способи розв'язання завдань, прагнення до вибору способів діяльності, здатність до завершеності навчальних дій).

Установлено, що засоби формування розумової активності в науковій літературі розглядаються у вузькому і широкому розумінні. У вузькому розумінні засоби навчання – це матеріальні об'єкти та знаряддя діяльності. А в широкому розумінні мова йде про весь процес навчання і, таким чином, основними засобами розвитку розумової активності виступають: зміст навчального матеріалу, що передбачає використання якісної цікавої інформації, фактів, пов'язаних із закономірностями, з розкриттям причин явищ, наявність нового у змісті матеріалу; форми організації; методи і прийоми навчання; методи контролю навчально-розумової діяльності; сприятливий мікроклімат навчального процесу.

Об'єкт дослідження – методи і засоби активізації розумової діяльності дітей дошкільного віку, зокрема, сюрпризний момент, співпраця.

Предмет дослідження – методичні засади активізації розумової діяльності дошкільників, спрямованої на формування їх елементарних життєвих компетентностей.

Мета роботи – визначення ефективності використання різноманітних форм навчання при формуванні розумової активності старших дошкільників.

Відповідно до мети, об'єкта і предмета дослідження визначено його основні завдання:

- проаналізувати класифікацію засобів активізації розумової діяльності дошкільників;
- узагальнити методи і прийоми активізації розумової діяльності дошкільників;
- емпірично дослідити ефективність методів активізації розумової діяльності дошкільників під час інтегрованих занять.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених у роботі завдань використовувалися такі методи, як аналіз літературних джерел з проблеми дослідження, метод узагальнення і синтезу, методи, пов'язані з розробкою і впровадженням розробленого заняття: спостереження, педагогічний експеримент, опитування та ін.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків, загальний обсяг роботи склав 53 аркуші.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. - К.: Видавництво, 2012. - 26 с.
2. Антонюк В. З. Теоретичні аспекти формування інтелектуальної готовності дитини до навчання в школі / В. З. Антонюк // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. - 2012. - № 8. - С. 4-7.
3. Біла І. М. Творча конструкторологія в розумовій діяльності дошкільників / І. М. Біла // Практична психологія та соціальна робота : наук.-практ. освітньо-метод. журн. - 2010. - N 12. - С. 54-63.
4. Брежнева О.І. Формування пізнавальної активності / О.І. Брежнева // Дошкільне виховання. – 1998. – №2. – С. 12-14.
5. Ватаманюк Г.А. Інтелектуальна гра, як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності дошкільників / Г.А Ватаманюк // Початкова школа.– 2008. – № 6. – С. 40-43.
6. Ващенко Г. Активізація методів навчання в галузі виховання логічного мислення / Ващенко Г. // Ващенко Г. Загальні методи навчання. - К.,1997. - С.380-385.
7. Вороніна Т. В. Що? Де? Коли? У співпраці з родиною формуємо в дітей пізнавальні інтереси / Т.В. Вороніна // Дитячий садок. – № 2 (50) січень, –2000. – С. 8.
8. Гавриш Н. Навчання розповіді за картиною: активізація розумової та мовленнєвої діяльності дошкільнят / Н. Гавриш // Дошкільне виховання. - 2003. - N1. - С. 7-9.

9. Демидова А. С. Формуємо пізнавальну самостійність у старших дошкільників. / А. С. Демидова // Дошкільне виховання, 2006. – №10. – с. 10.
10. Дметерко Н. В. Дитяча психологія : курс лекцій: навч.-метод. посіб. для студ. ВНЗ / Н. В. Дметерко; Слов'ян. держ. пед. ун-т. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - Слов'янськ : Маторін Б.І., 2011. - 230 с.
11. Дошкільна освіта: теоретико-методичні аспекти : навч.-метод. посіб. / ред.: Н. В. Кудикіна; уклад.: О. В. Коваленко, О. В. Мартинчук; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. - К., 2011. - 248 с.
12. Дятленко Н. Розвиток культури мислення у дошкільників / Н. Дятленко // Початкова школа : Науково-методичний журнал. - 2008. - N 7. - С. 31-33.
13. Загарницька, Г. В. Активізація пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку в процесі формування елементарних математичних уявлень та експериментування / Г. В. Загарницька, Г. В. Беленька, М. А. Машовець // Сучасні технології в дошкільній освіті України : Матеріали науково-методичного семінару / М-во освіти і науки України. - Київ : НПУ, 2008. - С. 39-51.
14. Кваша Г. М. Пізнавальна діяльність дітей у процесі взаємодії з об'єктами природи в домашніх умовах / Г. М. Кваша // Пед. пошук. - 2011. - № 2. - С. 65-67.
15. Котелянець Н. Творче конструювання розвиває інтелект / Н. Котелянець, С. Скриннік // Дошкільне виховання. 2005. №8. С. 12-14.
16. Кривошея Т. М. Взаємозв'язок образного і логічного мислення як шлях до гармонізації розумової діяльності дошкільників / Т. М. Кривошея // Імідж сучасного педагога : Науково-практичний освітньо-популярний журнал. - 2015. - N 6. - С. 25-27.
17. Кудикіна Н. В. Теорія ігрової діяльності дітей : монографія / Н. В. Кудикіна; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. - К., 2012. - 235 с.
18. Кудрявцева О. А. Активізація розвитку мислення старших дошкільників засобами пошукових дидактичних ігор / О. А. Кудрявцева // Наука і освіта. - 2008. - № 6. - С. 99-103.
19. Ладивір С. Плекаймо дослідників і мудрих мислителів / С. Ладивір // Дошкільне виховання. 2004. №5. С. 3-6.
20. Литвиненко І. М. Багатоканальна діяльність – засіб розвитку пізнавальної активності. / І. М. Литвиненко // Дошкільне виховання. – № 4. – 2002. – С. 22-24.
21. Любченко І. Педагогічні засади розвитку логічного мислення в старших дошкільників / І. Любченко // Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини. - 2010. - № Ч. 1. - С. 166-171.
22. Мардарова І. К. Використання комп'ютерних технологій як засобу організації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку / І. К. Мардарова // Наша шк.. - 2010. - № 5/6. - С. 53-56.

23. Очеретна К. С. Впровадження ейдетики в систему навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку / К. С. Очеретна // Наука і освіта. - 2013. - № 5. - С. 41-44.
24. Плахотников С. П. Що робити з дитячими питаннями? / С. П. Плахотников // Дитячий садок. – № 9 (441) березень, 2008. – С. 2 – 4.
25. Проколієнко Л.М. Формування допитливості у дітей дошкільного віку / Л.М. Проколієнко (Бібліотека для батьків) – К.: Рад. школа, 1979. – 88 с.
26. Смелянська Н. Міні-уроки для «Чомусиків» (Для розвитку допитливості, інтересу старших дошкільників) / Н. Смелянська // Дошкільне виховання. – 2002. №9. – С. 7-9.
27. Туров М. Створити свою казку : /Творча уява дошкільників/ / Туров М. // Дошкільне виховання. - 1997.-№9. - С. 11.
28. Чепюк А. Є. Пізнавальна активність як умова успішної самореалізації особистості дошкільника / А. Є. Чепюк // Пед. вісн.. - 2010. - № 1. - С. 50-52.
29. Чупахіна С. В. Розвиток логічного мислення дошкільників : теоретичні засади / С. В. Чупахіна // Наука і освіта : наук.-практ. журн. Півд. наук. Центру АПН України. - 2011. - № 4 (Педагогіка). - С. 474-478.
30. Шопіна М. О. Розвиток різних видів мислення в дітей 5 - 9-ти років / М. О. Шопіна // Освіта на Луганщині. - 2011. - № 1. - С. 40-45.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ КУРСОВОЇ
РОБОТИ**

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

Прізвище, ім'я, по батькові виконавця роботи

НАЗВА РОБОТИ

Курсова робота

Науковий керівник:

вчене звання, посада

прізвище, ім'я, по батькові

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. (Назва)	5
1.3. (Назва).....	5
1.4. (Назва).....	9
1.5. (Назва).....	13
РОЗДІЛ 2. (Назва)	16
2.4. (Назва).....	16
2.5. (Назва).....	19
2.6. (Назва).....	19
ВИСНОВКИ	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
ДОДАТКИ	27
Додаток А (Назва).....	27
Додаток Б (Назва).....	29

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
НАУКОВИХ РОБІТ**

(згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліографічної та видавничої справи. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Див. Бюлетень ВАК України, №5, 2009)

**Правила складання списку літератури за новим стандартом ДСТУ
8302:2015**

В Україні прийнято новий стандарт ДСТУ 8302:2015 *«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»*, який установлює види бібпосилань, правила та особливості їхнього складання і розміщування у документах. Стандарт розроблено фахівцями Книжкової палати України імені Івана Федорова і його дія поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації.

Елементи бібліографічного запису (заголовки і бібліографічний опис) та знаки пунктуації в бібліографічному посиланні, незалежно від його призначення та виду, подають згідно з ДСТУ ГОСТ 7.80 і ДСТУ ГОСТ 7.1 з урахуванням таких особливостей:

— у заголовку бібліографічного запису подають відомості про одного, двох чи трьох авторів, при цьому імена цих авторів у бібліографічному описі у відомостях про відповідальність (за навскісною рисою) не повторюють;

— за потреби у заголовку бібліографічного запису позатекстового посилання можна зазначати більше ніж три імені авторів;

— замість знака «крапка й тире» («. – »), який розділяє зони бібліографічного опису, в бібліографічному посиланні рекомендовано застосовувати знак «крапка»;

— відомості, запозичені не з титульної сторінки документа, дозволено не брати у квадратні дужки;

— після назви дозволено не зазначати загального позначення матеріалу («Текст», «Електронний ресурс», «Карти», «Ноти» тощо – перелік згідно з

ДСТУ ГОСТ 7.1);

— у складі вихідних даних дозволено не подавати найменування (ім'я) видавця;

— у складі відомостей про фізичну характеристику документа можна зазначати або його загальний обсяг (наприклад: 285 с.), або номер сторінки, на якій подано об'єкт посилання (наприклад: С. 19);

— дозволено не наводити відомостей про серію та Міжнародний стандартний номер (ISBN, ISMN, ISSN).

У бібліографічних посиланнях на складник документа у формі аналітичного бібліографічного опису розділовий знак «дві навскісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), в якому розміщено складник, виділяти шрифтом (наприклад, курсивом).

Несподівано дуже хороші пункти написано про електронні ресурсу – після назви дозволено **не зазначати «Електронний ресурс»**; для позначення електронної адреси електронного ресурсу віддаленого доступу в примітці дозволено замість слів «Режим доступу» **застосовувати абрєвіатури «URI», або «URL**. Завершує опис електронного ресурса **датою звернення до нього**.

Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015

«Інформація та документація. Бібліографічне посилання.

Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок

(код УКНД 01.140.40)

Книги

Один автор

Гудима Н. В. Словник іншомовізмів української постмодерної прози : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2011. 208 с.

Два автора

Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ : Слово, 2005. 308 с.

Три автора

Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир : Астон, 2013. 321 с.

Чотири автори

Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / В. В. Вітвіцький, М. Ф. Кисляченко, І. В. Лобастов, А. А. Нечипорук. Київ : Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с.

П'ять і більше авторів

Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир : Астон, 2003. 174 с.

Багатотомне видання

Моргун В. В. Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с.

За редакцією

Новий орфографічний словник української мови: 50000 слів / ред. О. П. Івакін. Київ : Аконіт, 2004. 414 с.

Частина видання

Розділ книги

Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. *Основи аграрного підприємництва*. Київ, 2000. С. 5–15.

або

Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва // *Основи аграрного підприємництва*. Київ, 2000. С. 5–15.

Тези доповідей, матеріали конференцій

Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. *Органічне виробництво і продовольча безпека* : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир, 2014. С. 103–108.

або

Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу // *Органічне виробництво і продовольча*

безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир, 2014. С. 103–108.

Статті з продовжуючих та періодичних видань

Іщук Т. Дзвенить струмочком рідна мова. *Початкова школа і сучасність*. 2017. № 2. С. 31–36.

або

Іщук Т. Дзвенить струмочком рідна мова // *Початкова школа і сучасність*. 2017. № 2. С. 31–36.

Електронні ресурси

Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (дата звернення: 02.11.2017).